

บทที่ 2

วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้จากข้อมูลโครงการวิจัยของสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) เรื่องการย้ายถิ่นของประชากรและการพัฒนา (Population Migratory Movement and Development) ซึ่งดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยโครงการนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการย้ายถิ่นของประชากรกับการพัฒนา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการย้ายถิ่นและการกระจายตัวของประชากรกับการพัฒนา ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ประการที่สอง เพื่อใช้ประโยชน์จากหน่วยงานที่มีอยู่แล้วในประเทศสมาชิก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ย้ายถิ่น และผู้ที่มีแนวโน้มว่าจะย้ายถิ่น รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นการแนะนำอันเป็นประโยชน์แก่บุคคลเหล่านี้ (สถาบันประชากรศาสตร์ 2524 : 15 - 16) ฉะนั้น ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโครงการนี้ จึงเลือกจากเขตท้องที่ที่มีระดับการพัฒนาแตกต่างกัน โดยแบ่งเขตพัฒนาออกเป็น 4 เขต ดังนี้

1. เขตมหานคร
2. เขตเทศบาล
3. เขตชนบทพัฒนา
4. เขตชนบทกึ่งพัฒนา

การสุ่มตัวอย่าง

โดยการวิจัยนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) โดยแยกการสุ่มตัวอย่างสำหรับในเขตเมืองและเขตชนบทต่างหากจากกัน สำหรับการกำหนดเขตเมืองและเขตชนบท ได้ยึดถือตามเขตการปกครองของกรมการปกครอง

กระทรวงมหาดไทย พ. วันที่ 31 ธันวาคม 2522

1. การสุ่มตัวอย่างในเขตเมือง เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบสี่ขั้นตอน (four-stage sampling) โดยกำหนดให้เขตเทศบาลเป็นหน่วยตัวอย่างที่ 1 ชุมรวมอาคาร คริวเรือน และสมาชิกของคริวเรือน เป็นหน่วยตัวอย่างที่ 2, 3 และ 4 ตามลำดับ

ขั้นที่ 1 เลือกเขตเทศบาลที่มีประชากรมากที่สุดของแต่ละภาคเป็นเทศบาล ตัวอย่าง (ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) คือ กรุงเทพมหานครในภาคกลาง เขตเทศบาล นครเชียงใหม่สำหรับภาคเหนือ และเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่สำหรับภาคใต้ ส่วนภาค ตะวันออกเฉียงเหนือเลือกเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานีเป็นเทศบาลตัวอย่าง ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับโครงการสตรีและการพัฒนาของอาเซียน ซึ่งเลือกจังหวัดอุบลราชธานีเป็น พื้นที่ดำเนินโครงการ

ขั้นที่ 2 เลือกชุมรวมอาคารตัวอย่างในเขตเทศบาลตัวอย่าง โดยจัดชุมรวม อาคารเป็นกลุ่มตามขนาดของคริวเรือน โดยใช้บัญชีชุมรวมอาคารตัวอย่างของสำนักงาน สถิติแห่งชาติ และเลือกชุมรวมอาคารตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกตามสัดส่วนของขนาดคริวเรือน (probability proportional to size)

ขั้นที่ 3 เลือกคริวเรือนตัวอย่างจากชุมรวมอาคารตัวอย่างที่เลือกแล้ว โดย วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายอย่างมีระบบ (systematic random sampling) โดยกำหนด จำนวนตัวอย่างในเขตตัวอย่างสำหรับกรุงเทพมหานคร 500 ตัวอย่าง เขตเทศบาลของ แต่ละจังหวัด ประมาณเขตละ 200 ตัวอย่าง ซึ่งรวมทั้ง 3 จังหวัด ประมาณ 600 ตัวอย่าง

ขั้นที่ 4 เลือกบุคคลตัวอย่างจากคริวเรือนตัวอย่าง ซึ่งเป็นการเลือกแบบ เจาะจงจากสมาชิกในคริวเรือนที่มีอายุระหว่าง 15 - 64 ปี และกำลังทำงานในเชิง เศรษฐกิจ คือมีรายได้ประจำ ครอบคริวใดที่ไม่มีบุคคลตามเงื่อนไขนี้จะข้ามคริวเรือน ตัวอย่างนั้นไป ถ้ามีบุคคลตามเงื่อนไข 1 คน ก็จะทำการสัมภาษณ์บุคคลนั้น ในกรณีที่มี มากกว่า 1 คน ก็จะจับสลากสุ่มขึ้นมาเพื่อสัมภาษณ์ 1 คน และถ้าบุคคลที่สุ่มขึ้นมาไม่มีประวัติ การย้ายถิ่นภายหลังอายุ 15 ปี ก็จะใช้บุคคลนี้เป็นตัวอย่างสำหรับคริวเรือนนี้ แต่ถ้าไม่ มีประวัติการย้ายถิ่น ก็เลือกบุคคลที่อยู่ในชายอีก 1 คน ที่มีประวัติการย้ายถิ่น หรือในกรณี มีบุคคลที่มีประวัติการย้ายถิ่นมากกว่า 1 คน จะจับสลากเลือกบุคคลตัวอย่างเพียงคนเดียว

2. การสุ่มตัวอย่างในเขตชนบท การสุ่มตัวอย่างในเขตชนบทแตกต่างไปจากในเขตเมือง คือเป็นการเลือกตัวอย่างแบบสามขั้นตอน (three-stage sampling) โดยกำหนดให้ จังหวัด หมู่บ้าน และ ครัวเรือน เป็นหน่วยตัวอย่างที่จะทำการเลือกในขั้นที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ

ขั้นที่ 1 เลือกหน่วยตัวอย่างระดับจังหวัดแบบเจาะจง ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานสนาม จึงเลือกจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของเทศบาลตัวอย่าง ได้แก่ จังหวัด เชียงใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี และ จังหวัดสงขลา ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ที่ไม่มีเขตชนบท

ขั้นที่ 2 เลือกหมู่บ้านตัวอย่าง โดยการแบ่งหมู่บ้านในจังหวัดตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ หมู่บ้านที่พัฒนาแล้ว และหมู่บ้านค้อยพัฒนา ทั้งนี้ โดยยึดกฎแบ่งเขตพัฒนาตามกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในแต่ละจังหวัดตัวอย่างเลือกหมู่บ้านตัวอย่างแบบสุ่มจากกลุ่มหมู่บ้านที่พัฒนาแล้ว 1 หมู่บ้าน และเลือกหมู่บ้านจากกลุ่มหมู่บ้านค้อยพัฒนาอีก 2 หมู่บ้าน

ขั้นที่ 3 เลือกครัวเรือนตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายอย่างมีระบบ (systematic random sampling) โดยกำหนดจำนวนครัวเรือนตัวอย่างในหมู่บ้านที่พัฒนาแล้วหมู่บ้านละ 100 ครัวเรือน และในหมู่บ้านค้อยพัฒนาหมู่บ้านละ 50 ครัวเรือน แล้วสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากสุ่มตัวอย่างแล้ว สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสำรวจในระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน 2524 หลังจากนั้นได้ดำเนินการบรรณาธิกรณข้อมูลและประมวลผล และจากเป้าหมายของการกำหนดจำนวนตัวอย่างไว้ดังกล่าว ทำให้ได้จำนวนตัวอย่างจริงตามรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจ จำแนกตามจังหวัด เขตเทศบาล และเขตพัฒนา

จังหวัด	จำนวนผู้ตอบสัมภาษณ์				รวม
	กรุงเทพฯ	เขตเทศบาล	เขตชนบท พัฒนา	เขตชนบท กึ่งพัฒนา	
กรุงเทพฯ	507	—	—	—	507
เชียงใหม่	—	210	100	102	412
อุบลราชธานี	—	185	105	106	396
สงขลา	—	208	97	88	393
รวม	507	603	302	296	1,708
ขนาดตัวอย่างที่โครงการ	500	600	300	300	1,700

แหล่งที่มา: เอกสารยังไม่ตีพิมพ์ สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระเบียบวิธีทางสถิติที่ใช้ในการศึกษา

การนำเสนอข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จะเสนอในรูปของตารางสถิติที่แสดงอัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบการย้ายถิ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตเทศบาลอื่น โดยจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ ส่วนการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้น จะใช้ไคสแควร์ (χ^2)

คำนิยามที่ใช้ในการศึกษา

เขตเมือง	หมายถึง	พื้นที่ที่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้นให้เป็นเขตเทศบาล มหานคร และ เมือง
เขตเทศบาลอื่น	หมายถึง	เขตเทศบาลที่ใช้เป็นตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เทศบาลนครเชียงใหม่ เทศบาลเมืองอุบลราชธานี และเทศบาลเมืองหาคใหญ่
เขตชนบท	หมายถึง	พื้นที่นอกเหนือจากที่เป็นเขตเมือง
เขตชนบทพัฒนา	หมายถึง	หมู่บ้านที่คณะกรรมการประกวดหมู่บ้านพัฒนา ที่กระทรวงมหาดไทย จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ.2523 เป็นต้นมา
เขตชนบทค่อยพัฒนา	หมายถึง	หมู่บ้านที่ไม่ใช่เขตชนบทพัฒนา
การย้ายถิ่น	หมายถึง	การที่บุคคลย้ายที่อยู่จากเขตชนบทของอำเภอหนึ่งไปยังเขตชนบทของอำเภออื่น หรือจากเขตเทศบาลหนึ่งไปยังเขตเทศบาลอื่น หรือการย้ายที่อยู่ระหว่างเขตชนบทกับเขตเมือง โดยอาศัยอยู่ในท้องถิ่นปลายทาง เป็นระยะเวลา 3 เดือนขึ้นไป
กระบวนการย้ายถิ่น	หมายถึง	กระบวนการปรับตัวของประชากรในเรื่องที่อยู่อาศัย ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นตอนแรกแล้วพัฒนาตามลำดับ จนถึงขั้นตอนสุดท้าย ได้แก่

1. ความต้องการย้ายถิ่น

2. ความตั้งใจย้ายถิ่น

3. การตัดสินใจย้ายถิ่น

ความต้องการย้ายถิ่น

หมายถึง

ความปรารถนา (ของบุคคล) ที่จะย้ายที่อยู่ โดยไม่คำนึงถึงความคาดหวัง และความสามารถว่าจะได้ย้ายหรือไม่

ความตั้งใจย้ายถิ่น

หมายถึง

ความคาดหวังว่าจะได้ย้ายที่อยู่ โดยผู้ที่คาดหวังจะย้ายมีเป้าหมายในท้องถิ่นปลายทาง เช่น มีวัตถุประสงค์ในการที่จะย้าย และรู้ท้องถิ่นที่จะไป เป็นต้น

การตัดสินใจย้ายถิ่น

หมายถึง

ขั้นการตัดสินใจว่าจะย้ายถิ่นหรือไม่ โดยทั่วไปก่อนที่จะตัดสินใจย้ายถิ่น จะมีการประเมินผลได้ผลเสียจากการย้ายถิ่น ถ้าผลได้มากกว่าผลเสียมักตัดสินใจย้ายถิ่นและถ้าผลเสียมากกว่ามักตัดสินใจอยู่ที่เดิม

กิจกรรมทางสังคม

หมายถึง

กิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ ของส่วนรวม เช่น กรรมการหมู่บ้าน หอกรฐิน หอศุภาป่า ลูกเสือชาวบ้าน สมาชิกสหกรณ์ ไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช) อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม) เป็นต้น

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่เลือกมาศึกษาครั้งนี้ คือ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการย้ายถิ่น

ตัวแปรอิสระ แยกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ และ รายได้
2. ลักษณะครัวเรือนและที่อยู่อาศัย ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นเจ้าของที่ดินที่อยู่อาศัย การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย และความพอใจในที่อยู่อาศัย
3. ความผูกพันทางสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน ความมั่นคงในหน้าที่การงาน และจำนวนกิจกรรมทางสังคมที่เข้าร่วมในชุมชน

ตัวแปรควบคุม ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ย้ายถิ่น

ลักษณะทั่วไปของข้อมูล

จากวิธีการเลือกตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้อธิบายมาแล้ว ได้ประชากรตัวอย่างที่ใช้ศึกษาสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 507 คน และในเขตเทศบาลอื่น จำนวน 603 คน ในจำนวนนี้ปรากฏว่าผู้ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ตอบคำถามเกี่ยวกับความต้องการย้ายถิ่น มีจำนวน 492 คน ส่วนผู้ที่อยู่ในเขตเทศบาลอื่นมีจำนวน 591 คน สำหรับการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของข้อมูล จำนวนตัวอย่างในแต่ละตารางอาจจะไม่เท่ากัน ทั้งนี้เพราะการวิเคราะห์นี้ไม่รวมผู้ตอบสัมภาษณ์ที่ไม่ตอบหรือให้คำตอบว่าไม่ทราบในแต่ละคำถาม

จากประชากรตัวอย่างทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น เมื่อแยกพิจารณาตามเพศ ในตารางที่ 2 ทั้งสองเขตมีสัดส่วนของผู้ที่เป็นชายสูงกว่าผู้ที่เป็นหญิงเล็กน้อย คือร้อยละ 50.8 สำหรับเขตกรุงเทพมหานคร และร้อยละ 53.0 สำหรับเขตเทศบาลอื่น สำหรับอายุปรากฏว่า ในเขตกรุงเทพมหานครมีผู้ที่มีอายุระหว่าง 30 - 34 ปี มากที่สุด รองลงมาได้แก่ผู้ที่มีอายุระหว่าง 25 - 29 ปี และ 40 - 44 ปี คือร้อยละ 18.7, 16.3 และ 13.6 ตามลำดับ ในขณะที่เทศบาลอื่นมีผู้ที่มีอายุระหว่าง 25 - 29 ปี

มากที่สุดคือร้อยละ 18.4 รองลงมาได้แก่ผู้ที่มียุระหว่าง 30 - 34 ปี เท่ากับร้อยละ 16.2 และอันดับต่อมาเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 20 - 24, 40 - 44 และ 45 - 49 ปี ซึ่งอยู่ในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 12.5 และเมื่อพิจารณาอายุโดยเฉลี่ยของประชากรตัวอย่างแล้ว ในเขตกรุงเทพมหานครมีอายุเฉลี่ย 34.7 ปี ส่วนในเขตเทศบาลอื่นมีอายุเฉลี่ย 35.3 ปี (ตารางที่ 3)

ในเรื่องสถานภาพสมรสของประชากรตัวอย่าง ตามตารางที่ 4 ทั้งเขตกรุงเทพมหานคร และเขตเทศบาลอื่น ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สมรสแล้ว คือเขตกรุงเทพมหานครร้อยละ 64.8 เขตเทศบาลอื่นร้อยละ 68.9 รองลงมาได้แก่ผู้ที่เป็นโสด โดยเขตกรุงเทพมหานครร้อยละ 28.7 เขตเทศบาลอื่นร้อยละ 23.9 และค่าสัคคือผู้ที่เป็นหม้าย หรือหย่า หรือแยกกันอยู่ ซึ่งในเขตกรุงเทพมหานครร้อยละ 6.5 และเขตเทศบาลอื่นร้อยละ 7.3 เมื่อพิจารณาดังขนาดครัวเรือนของประชากรตัวอย่าง (ตารางที่ 5) ปรากฏว่าประชากรตัวอย่างทั้งสองเขตส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในครัวเรือนขนาดกลาง ที่มีจำนวนสมาชิกประมาณ 4 - 6 คน โดยเขตกรุงเทพมหานคร มีร้อยละ 48.8 เขตเทศบาลอื่น มีร้อยละ 47.5 รองลงมาสำหรับเขตกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ที่อยู่ในครัวเรือนขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกมากกว่า 6 คน และครัวเรือนขนาดเล็กที่มีสมาชิกประมาณ 1 - 3 คน คือร้อยละ 27.8 และ 23.4 ตามลำดับ ส่วนในเขตเทศบาลอื่นเป็นผู้ที่อยู่ในครัวเรือนขนาดเล็ก และครัวเรือนขนาดใหญ่ คือร้อยละ 27.1 และ 25.4 ตามลำดับ

เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน (ตารางที่ 6) ประชากรตัวอย่างทั้งสองเขตส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือน รองลงมาจะเป็นคู่สมรสหรือบุตร และผู้ที่มีความสัมพันธ์อื่น ๆ กับหัวหน้าครัวเรือน คือเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 50.6, 28.9 และ 12.8 ตามลำดับ ส่วนในเขตเทศบาลอื่น ร้อยละ 58.2, 30.1 และ 9.1 ตามลำดับ สำหรับประสบการณ์ย้ายถิ่นของประชากรตัวอย่าง นั้น (ตารางที่ 7) ทั้งสองเขตส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นผู้ที่เคยย้ายถิ่นมาแล้ว คือเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 57.3 เขตเทศบาลอื่น ร้อยละ 75.5 เมื่อแยกพิจารณาถึงระดับการศึกษาของประชากรตัวอย่างตามตารางที่ 8 แล้ว ปรากฏว่าทั้งเขตกรุงเทพมหานคร และเขตเทศบาลอื่น มีลักษณะเช่นเดียวกัน คือส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบระดับประถมศึกษา รองลงมาเป็นผู้ที่จบมัธยมศึกษา

อาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย ซึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร มีร้อยละ 51.5, 20.6, 11.7 และ 10.1 ตามลำดับ ส่วนในเขตเทศบาลอื่น มีร้อยละ 47.7, 21.9, 15.8 และ 6.8 ตามลำดับ

สำหรับอาชีพของประชากรตัวอย่างเมื่อพิจารณาตามตารางที่ 9 ปรากฏว่า ทั้งสองเขตมีส่วนของผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวกับการค้าสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ คือเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 27.0 เขตเทศบาลอื่น ร้อยละ 32.7 รองลงมา สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้ที่ทำงานในกระบวนการผลิตและกรรมกร ผู้ทำงานคานบริการ และผู้ทำงานที่เกี่ยวข้องของทางวิชาการ บริหาร และจัดการ คือร้อยละ 24.0, 15.7 และ 13.2 ตามลำดับ ส่วนในเขตเทศบาลอื่น ได้แก่ ผู้ที่ทำงานในกระบวนการผลิตและกรรมกร ผู้ทำงานที่เกี่ยวข้องของทางวิชาการ บริหาร และจัดการ และผู้ทำงานคานบริการ ซึ่งมีร้อยละ 18.3, 16.2 และ 12.0 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาถึงสภาพภาพการทำงานของประชากรตัวอย่างตามตารางที่ 10 แล้ว พบว่าในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างเอกชน ซึ่งมีร้อยละ 41.9 รองลงมาเป็นลูกจ้างรัฐบาล ร้อยละ 26.2 ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 25.2 และต่ำสุดเป็นผู้ช่วยธุรกิจของครัวเรือน ซึ่งมีร้อยละ 6.7 ขณะที่เขตเทศบาลอื่นส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว คือร้อยละ 39.2 รองลงมาได้แก่ ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 28.6 ลูกจ้างรัฐบาล ร้อยละ 25.9 และต่ำสุดเป็นผู้ช่วยธุรกิจของครัวเรือน ซึ่งมีร้อยละ 6.3

ในเรื่องความมั่นคงของงานที่ทำอยู่ (ตารางที่ 11) ประชากรตัวอย่างทั้งสองเขตส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่ง ตอบว่างานที่ทำอยู่มีความมั่นคง โดยเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 66.4 และเขตเทศบาลอื่น ร้อยละ 64.0 ส่วนรายได้ของประชากรตัวอย่าง ปรากฏว่า ผู้ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 2,000 2,000 - 4,000, และมากกว่า 4,000 บาท มีอัตราส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก คือ ร้อยละ 31.5, 36.0 และ 32.5 ตามลำดับ และผู้ที่อยู่ในเขตเทศบาลอื่นก็เช่นเดียวกัน ยกเว้นผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 4,000 บาท คือร้อยละ 36.4, 34.5 และ 29.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 12)

เกี่ยวกับลักษณะการเป็นเจ้าของที่ดินที่ใช้อยู่อาศัยตามตารางที่ 13 ปรากฏว่า
 เกือบครึ่งหนึ่งของประชากรตัวอย่างทั้งสองเขตเป็นผู้เช่าที่ดินคนอื่นอยู่ คือในเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 48.1 เขตเทศบาลอื่น ร้อยละ 45.9 รองลงมา สำหรับเขตกรุงเทพมหานคร
 ไคแก้ว ผู้ที่อยู่ในที่ดินของนายจ้าง ที่ดินที่เป็นเจ้าของหรือของคู่สมรส และ
 ค่าสุกเป็นที่ดินของญาติและเพื่อน คือร้อยละ 18.3, 16.3 และ 7.5 ตามลำดับ ส่วนใน
 เขตเทศบาลอื่นไคแก้ว ผู้ที่อยู่ในที่ดินที่เป็นเจ้าของหรือของคู่สมรส ที่ดินของพ่อแม่ตนเอง
 หรือของคู่สมรส และค่าสุกเป็นที่ดินของญาติหรือเพื่อน ซึ่งมีร้อยละ 20.2, 15.1 และ 7.9
 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะการเป็นเจ้าของที่ใช้อยู่อาศัยตามตารางที่ 14 ปรากฏว่า
 ร้อยละ 34.4 ของประชากรตัวอย่างที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ที่อยู่บ้านเป็นของ
 ตนเอง รองลงมาเป็นผู้ที่เช่าบ้านอยู่ ร้อยละ 25.5 บ้านของพ่อแม่ตนเองหรือของคู่สมรส
 ร้อยละ 16.9 ค่าสุกเป็นผู้ที่อาศัยอยู่บ้านญาติหรือเพื่อน ซึ่งมีร้อยละ 7.9 ในขณะที่ร้อยละ
 39.5 ของประชากรตัวอย่างที่อยู่ในเขตเทศบาลอื่น เป็นผู้เช่าบ้านอยู่ รองลงมาเป็นผู้
 อยู่บ้านเป็นของตนเองหรือของคู่สมรส ร้อยละ 26.8 บ้านของพ่อแม่ตนเองหรือของคู่สมรส
 ร้อยละ 16.1 และค่าสุกเป็นผู้ที่อยู่บ้านญาติหรือเพื่อน คือร้อยละ 7.3

เมื่อประเมินถึงความพอใจในที่อยู่อาศัยของประชากรตัวอย่าง (ตารางที่ 15)
 ทั้งผู้ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตเทศบาลอื่น ส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่พอใจ ถึง
 พอใจมาก คือในเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 75.0 และเขตเทศบาลอื่น ร้อยละ 74.2
 รองลงมาไคแก้ว ผู้ที่ไม่พอใจถึงไม่พอใจมาก โดยในเขตกรุงเทพมหานคร มีร้อยละ 15.8
 ส่วนเขตเทศบาลอื่น มีร้อยละ 15.9 และผู้ที่มีความรู้สึกเฉย ๆ ซึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร
 มีร้อยละ 9.2 เขตเทศบาลอื่น มีร้อยละ 9.9 สำหรับจำนวนกิจกรรมทางสังคมที่ประชากร
 ตัวอย่างเข้าร่วมในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่นั้น ปรากฏว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในทั้งสองเขตนี้ ส่วนใหญ่
 เข้าร่วมกิจกรรม 1 ประเภท คือเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 51.3 และเขตเทศบาลอื่น
 ร้อยละ 44.6 รองลงมา สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร ไคแก้วที่เข้าร่วมกิจกรรม 2
 ประเภท ผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมใดเลย และค่าสุกเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ 3
 ประเภทขึ้นไป คือร้อยละ 24.3, 18.8 และ 5.5 ตามลำดับ ส่วนในเขตเทศบาลอื่น
 ไคแก้วที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมใดเลย ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม 2 ประเภท และค่าสุกเป็นผู้ที่เข้า
 ร่วมกิจกรรมตั้งแต่ 3 ประเภทขึ้นไป ซึ่งมีร้อยละ 30.1, 19.2 และ 6.1 ตามลำดับ
 (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 2 การกระจายอัตราส่วนร้อยละตามเพศของประชากรตัวอย่าง ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

เพศ	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
ชาย	50.8	53.0
หญิง	49.2	47.0
รวม	100.0	100.0
(จำนวน)	(492)	(591)

ตารางที่ 3 การกระจายอัตราส่วนร้อยละตามอายุของประชากรตัวอย่าง ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

อายุ	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
15 - 19	8.1	5.6
20 - 24	12.4	12.5
25 - 29	16.3	18.4
30 - 34	18.7	16.2
35 - 39	10.0	10.5
40 - 44	13.6	12.5
45 - 49	10.0	12.4
50 - 54	4.1	6.3
55 - 59	5.1	4.2
60 ปีขึ้นไป	1.8	1.4
รวม	100.0	100.0
(จำนวน)	(492)	(591)
อายุโดยเฉลี่ย	34.7	35.3

ตารางที่ 4 การกระจายอัตราส่วนร้อยละตามสถานภาพสมรสของประชากรตัวอย่าง
ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

สถานภาพสมรส	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
โสด	28.7	23.9
สมรส	64.8	68.9
หม้าย, หย่า, แยกกันอยู่	6.5	7.3
รวม (จำนวน)	100.0 (492)	100.0 (591)

ตารางที่ 5 การกระจายอัตราส่วนร้อยละตามขนาดครัวเรือนของประชากรตัวอย่าง
ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

ขนาดของครัวเรือน	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
1 - 3 คน	23.4	27.1
4 - 6 คน	48.8	47.5
มากกว่า 6 คน	27.8	25.4
รวม (จำนวน)	100.0 (492)	100.0 (591)

ตารางที่ 6 การกระจายอัตราส่วนร้อยละตามความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนของประชากรตัวอย่าง ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
หัวหน้าครัวเรือน	50.6	58.2
คู่สมรสหรือบุตร	28.9	30.1
ความสัมพันธ์อื่น ๆ	12.8	9.1
ไม่มีความสัมพันธ์	7.7	2.5
รวม	100.0	100.0
(จำนวน)	(492)	(591)

ตารางที่ 7 การกระจายอัตราส่วนร้อยละตามประสบการณ์ย้ายถิ่นของประชากรตัวอย่าง ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

ประสบการณ์ย้ายถิ่น	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
เคยย้าย	57.3	75.5
ไม่เคยย้าย	42.7	24.5
รวม	100.0	100.0
(จำนวน)	(492)	(591)

ตารางที่ 8 การกระจายอัตราส่วนร้อยละตามระดับการศึกษาของประชากรตัวอย่าง
ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

ระดับการศึกษา	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
ไม่ได้เรียน	6.1	7.8
ประถมศึกษา	51.5	47.7
มัธยมศึกษา	20.6	21.9
อาชีวศึกษา	11.7	15.8
มหาวิทยาลัย	10.1	6.8
รวม	100.0	100.0
(จำนวน)	(486)	(587)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9

การกระจายอัตราส่วนร้อยละตามอาชีพของประชากรตัวอย่าง
ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

อาชีพ	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับวิชาการ		
บริหาร และ จัดการ	13.2	16.2
เสมียนและข้าราชการ ที่จำแนก		
อาชีพไม่ได้	11.2	9.3
การค้า	27.0	32.7
เกษตรกรรม	0.6	0.8
การขนส่งและคมนาคม	5.5	6.6
ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต		
และกรรมกร	24.0	18.3
บริการ	15.7	12.0
ทหาร และ ตำรวจ	2.4	0.5
แยกอาชีพไม่ได้	0.4	3.6
รวม	100.0	100.0
(จำนวน)	(492)	(591)

ตารางที่ 10

การกระจายอัตราส่วนร้อยละตามสถานภาพการทำงานของประชากรตัวอย่าง
ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

สถานภาพการทำงาน	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
ลูกจ้างรัฐบาล	26.2	25.9
ลูกจ้างเอกชน	41.9	28.6
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	25.2	39.2
ช่วยธุรกิจครัวเรือน	6.7	6.3
รวม	100.0	100.0
(จำนวน)	(492)	(591)

ตารางที่ 11

การกระจายอัตราส่วนร้อยละตามความมั่นคงของงานที่ประชากรตัวอย่างทำ
ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

ความมั่นคงของงาน	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
มั่นคง	66.4	64.0
ไม่มั่นคง	33.6	36.0
รวม	100.0	100.0
(จำนวน)	(452)	(544)

ตารางที่ 12

การกระจายอัตราส่วนร้อยละตามรายได้ของประชากรตัวอย่าง
ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

รายได้	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
ต่ำกว่า 2,000 บาท	31.5	36.4
2,001 - 4,000 บาท	36.0	34.5
มากกว่า 4,000 บาท	32.5	29.1
รวม	100.0	100.0
(จำนวน)	(492)	(591)

ตารางที่ 13

การกระจายอัตราส่วนร้อยละตามลักษณะการเป็นเจ้าของที่ดินของประชากร
ตัวอย่าง ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

ลักษณะการเป็นเจ้าของที่ดิน	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
เจ้าของเองหรือของคู่สมรส	16.3	20.2
พ่อแม่ตนเองหรือคู่สมรส	9.8	15.1
ญาติอื่น ๆ หรือเพื่อน	7.5	7.9
เช่า	48.1	45.9
นายจ้างจัดให้	18.3	10.9
รวม	100.0	100.0
(จำนวน)	(491)	(590)

ตารางที่ 14

การกระจายอัตราส่วนร้อยละลักษณะการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยของประชากรตัวอย่าง ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

ลักษณะการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
เจ้าของเองหรือคสมรส	34.4	26.8
พ่อแม่ตนเองหรือคสมรส	16.9	16.1
ญาติอื่น ๆ หรือเพื่อน	7.9	7.3
เช่า	25.5	39.5
นายจ้างจัดให้	15.3	10.3
รวม	100.0	100.0
(จำนวน)	(491)	(590)

ตารางที่ 15

การกระจายอัตราส่วนร้อยละความพอใจในที่อยู่อาศัยของประชากรตัวอย่าง ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

ความพอใจในที่อยู่อาศัย	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
พอใจถึงพอใจมาก	75.0	74.2
รู้สึกเฉย ๆ	9.2	9.9
ไม่พอใจถึงไม่พอใจมาก	15.8	15.9
รวม	100.0	100.0
(จำนวน)	(488)	(585)

ตารางที่ 16

การกระจายอัตราส่วนร้อยละตามจำนวนกิจกรรมที่ประชากรตัวอย่าง
เข้าร่วม ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่น

จำนวนกิจกรรม	เขตกรุงเทพฯ	เขตเทศบาลอื่น
ไม่เข้าร่วมกิจกรรม	18.8	30.1
เข้าร่วม 1 กิจกรรม	51.3	44.6
เข้าร่วม 2 กิจกรรม	24.3	19.2
เข้าร่วมตั้งแต่ 3 กิจกรรมขึ้นไป	5.5	6.1
รวม	100.0	100.0
(จำนวน)	(489)	(592)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย